

1 juli 1940

Vapenstillestånds-Den i vapenstilleståndsavtalen mellan Frankrike å ena sidan samt Italien
kommissionen i och Tyskland å andra sidan stadgade tyska vapenstilleståndscommissionen
verksamhet. höll i Wiesbaden 30/6 sitt första sammanträde. (TT fr DNB)

Tyska förord-
ningar för
ockuperade om-
råden.

Från Paris meddelas 30/6: Tyske överbefälhavaren i Frankrike generalöverste von Brauchitsch har för den ockuperade delen av Frankrike samt för Belgien och Luxemburg utfärdat ett antal förordningar liknande dem som utfärdades för de ockuperade polska områdena. Enligt dessa förordningar måste alla vapen, all ammunition och annan krigsmateriel samt radiosändare utlämnas till närmaste tyska militära myndighet inom loppet av 24 timmar. De som överträda dessa bestämmelser hotas med långvariga tukthusstraff eller t.o.m. döden. Samtidigt införes dödsstraff för våldshandlingar mot de tyska militärmyndigheterna. Straff stadgas för dem som: 1) utan speciell tillåtelse träda i förbindelse med krigsfångar; 2) utan tillåtelse distribuera trycksaker, sammankalla möten eller anordna demonstrationer; 3) utan tillåtelse lämna sin arbetsplats eller avskeda funktionärer och arbetare, så att de tyska intressena skadas; 4) offentliggöra eller utsprida rykten vilka kunna ha en för Tyskland skadlig verkan eller som i offentlig lokal eller hemma lyssna till förbjudna radioutsändningar från utlandet; 5) utsända antitysk propaganda genom privata radiosändare eller på annat sätt.

(DN fr Paris)

1 juli 1940

Belgiska arbetare till Tyskland.

Vederbörande tyska myndigheter ha meddelat, att det hädanefter blir möjligt för belgier att erhålla arbete i Tyskland. Särskilt mottas gruv-, metall- och textilarbetare samt lantarbetare. Av lönen få arbetarna överföra 2/3 till Belgien. (TT fr DNB)

Balbos död.

Brittiska utrikesdepartementets informationsbyrå har utfärdat en kommuniké, vari det heter, att "en noggrann undersökning givit vid handen, att ingen brittisk flygmaskin haft något att göra med marskalk Balbos död och att han icke omkommit i någon flygstrid." (DN fr London)

Tal av Chamberlain.

Förre premiärministern Chamberlain som varit föremål för rykten angående fredsinitiativ, talade 30/6 i radio. Talet utsändes även till dominions och Amerika. Chamberlain yttrade bl.a.s: "Var och en som lånar sig åt den tyska propagandan genom att lyssna till fabler om oenighet bland oss eller som inbillar sig att någon av oss skulle gå med på att inleda fredsförhandlingar med fienden spelar endast nazisterna i händerna. Vi äro en solid och enig nation, som hellre vill gå under än finna oss i nazisternas herravälde. Men vi ärna under ledning av premiärministern anfälla våra fiender och möta deras anfall mot oss med den beslutsamhet och den kampvilja som höves ett stort folk." Chamberlain medgav, att tyska arméns styrka är

1 juli 1940

fruktansvärd, men utlovade det kraftigaste motstånd mot en invasion, som när som helst skulle kunna igångsättas mot Storbritannien. "Jag tror, att vår flotta alltjämt är i hög grad överlägsen den tyska, och man måste ta sig förbi eller besegra våra krigsfartyg innan en expedition över havet kan landsättas. Och även om en expedition landsättes, måste den ha tillförsel. Det är möjligt att fienden lyckas tränga in på någon punkt. I så fall skola vi bekämpa honom på varje landsväg, i varje by, i varje hus, ända tills han blir fullständigt tillintetgjord. Endast de klenmodiga kunna tvivla på vår framgång." (TT fr Reuter)

Ubåtsnät för
Panamakanalen.

Från Panama meddelas: Panamakanalens båda mynningar skola skyddas av ubåtsnät. Vid Stilla havs-sidan har ett sådant redan monterats upp, och på den andra sidan äro förberedelserna klara, så att nätet kan anbringas i händelse av behov. (TT fr Reuter)

Sammanstötningar
vid ryska inva-
sionen i Bessa-
rabien.

Officiellt meddelas i Bukarest, att ganska allverliga sammanstötningar 30/6 inträffat mellan sovjetryska och rumänska trupper i Bessarabien. Dessa episoder ägde rum, då de ryska trupperna plötsligt satte upp tempo i sin frammarsch och därvid stötte på eftertruppen till några av de

1 juli 1940

rumänska avdelningar som f.n. hålla på att utrymma området. I en kommuniké från den rumänska generalstaben meddelas på grund härav, att de ryska trupperna 30/6 besatt punkter som enligt överenskommelsen ännu icke finge besättas. Flera lokala sammanstötningar inträffade.

(UP fr Bukarest)

Läget i Iran.

Schah Reza khan har mottagit parlamentsledamöterna och regeringens medlemmar i audiens. I ett tal gav schahen härvid uttryck åt sitt missnöje med ledamöternas nuvarande verksamhet. Han yttrade bl.a.: "De uppgifter som läget kräver ha icke fyllts på tillfredsställande sätt. Den nuvarande epoken kräver, att regeringen orienterar allmänna opinionen. Detta har emellertid icke skett. Inrikesministern och ministerpresidenten ha med anledning härav entledigats. Det är icke nog, att landet stöder sig på sina stridskrafter och sin neutralitet. Man måste förbereda befolkningen på svåra dagar. Medlen härför äro parlamentet, pressen och radion. Dessa medel ha hittills icke begagnats på rätta sättet för att trygga Irans legitima rättigheter, vilka under det rådande förvirrade läget äro i fara."

(TT fr DNB)

305:5

1 juli 1940

Japan och England. I en förklaring, som utfärdats av japanska armén i Syd-Kina, tillkännages, att Japan icke längre anser sig förpliktad att informera Storbritannien om gången av de japanska militäroperationerna vid engelsk-kinesiska gränsen.
(TT fr Reuter)

Handeln Bulgarien-Sovjet. I Sofia meddelas: De bulgariska kammarledamöterna Sotser Janeff och Dedejanoff, som tillhöra regeringspartiet, ha avrest till Moskva i särskilt uppdrag från regeringen. Det förklaras, att de framför allt skola söka främja de rysk-bulgariska handelsförbindelserna.
(TT fr DNB)

x

2 juli 1940

Estnisk-lettiska
alliansen hävd.

Lettiska republikens president har 1/7 offentliggjort ett dekret, som upphäver det lettisk-estniska alliansfördraget av 1923 och det kompletterande fördraget av 1934 angående organiserandet av denna allians.

(TT fr Lettiska telegram-
byrån)

Tyskland sköter
ockuperade län-
ders utrikespo-
litik.

Den tyska riksregeringen har underrättat alla i Berlin ackrediterade diplomater om att alla utländska diplomatiska representanter i Norge, Holland, Belgien och Luxemburg kunna tillbakakallas. Det tyska utrikesministeriet meddelar samtidigt de utländska diplomaterna, att efter 15/7 komma alla de politiska frågor, som angå Norge, Holland, Belgien och Luxemburg att bli förvaltade och avgjorda av det tyska utrikesministeriet, enär de berörda länderna äro besatta av tyska trupper och det för tillfället ej finns någon laglig regering i dessa länder, med vilka de utländska diplomaterna skulle kunna underhandla.

(UP fr Berlin)

Kanalöarna
ockuperade.

Enligt en tysk kommuniké ockuperades den eng. kanalön Guernsey 30/6 genom överrumpling av förband ur tyska flygvapnet. 1/7 genomförde tyska avdelningar på samma överraskande sätt besättandet av ön Jersey.

(TT fr DNB)

2 juli 1940

Brittisk kryssare påstås sänkt. Tyska krigsmaktens överkommando meddelar 1/7: En ubåt har torpederat en brittisk kryssare ur "Orion"-klassen söder om Brest.
(TT fr DNB)
Uppgiften dementeras i London
(TT fr Reuter)

Brittisk ubåt sänkt. Italienska krigsmaktens överkommando meddelar, att en italiensk torpedbåt angripit och sänkt en fientlig ubåt. (TT fr Rom)

Imperiegåva till Storbritannien. I London meddelas 1/7, att såsom resultat av en insamling i de brittiska kolonierna, vilken redan inbringat över 1 1/2 milj. pund, är en flygmada på 40 tunga bombplan, som kunna fälla 100 ton bomber pr dag, samt 160 Spitfirejaktplan klar för anfall. Insamlingen fortsättes i samma syfte. Denna armada blir 100-procentigt kolonial, och dess personal kommer helt och hållet från de brittiska besittningarna hinsides haven.
(DN fr London)

De Gaulle utnämner flottchef. Chefen för den frivilliga franska legionen i London, general de Gaulle, har utnämnt viceamiral Muselier till chef för de flyg- och flottstyrkor som anslutit sig till honom.
(DN fr London)

2 juli 1940

Franska rege-
ringen till Vichy.

Regeringen Pétain har anlönt till Clermont-Ferrand från Bordeaux. Den kommer att fortsätta till Vichy, dit senaten och deputeradekammaren även förlagt sina sessioner. (TT fr Reuter)

Syrienarmén demo-
biliseras.

Franska regeringen fattade 1/7 beslut att sända general Weygand till Syrien. Från officiellt franskt håll meddelas, att general Weygand begivit sig till Syrien för att med befälhavaren för Syrienarmén, general Mittelhauser, dryfta demobiliseringen av dessa trupper. (TT fr DNB)

Storbritannien
och Syrien.

Följande auktoriserade förklaring utsändes 1/7 i London: "Brittiska regeringen har erhållit meddelande om att överbefälhavaren för de franska styrkorna i Levanten general Mittelhauser förklarat, att fientligheterna upphört i Syrien. Regeringen antar, att detta icke innebär, att de franska trupperna icke skulle göra något försök att motsätta sig ett försök av Tyskland eller Italien att, trots det brittiska herraväldet över havet, ockupera Syrien eller Libanon. För att skingra alla tvivel som man på något håll kunde hysa förklarar brittiska regeringen, att den icke kan tillåta, att Syrien eller Libanon ockuperas av någon som helst fientlig makt eller begagnas som baser för angrepp mot något land i Mellersta Östern, vilket brittiska regeringen åtagit sig att försvara eller att de bli skådeplats för oroligheter som kunna utgöra en fara för dessa länder." (TT fr Reuter)

2 juli 1940

Graziani överbefälhavare i Libyen.

Den italienska krigsmaktens överkommando meddelar 1/7: Marskalk Rodolfo Graziani har övertagit befälet över samtliga stridskrafter i Nordafrika.
(TT fr Rom)

Rumänien avstår från de allierades garantier.

Det rumänska ministerrådet har 1/7 offentliggjort en förklaring att Rumänien för framtiden ger avkall på de engelska och franska garantierna för de rumänska gränserna, vilka avgavs 30/4 1939.
(UP fr Bukarest)

Ryska ockupationen av Bessarabien och Bukovina.

Från Bukarest meddelas: De sovjetryska trupperna slutförde 1/7 ockupationen av de rumänska områden, som avträtts till Sovjet. På några punkter överskred de den nya gränsen, men drogo sig sedan tillbaka innanför den överenskomna linjen. Ockupationen har genomförts 2 1/2 dygn före den avsedda tiden. Detta har i en del fall möjliggjorts genom användandet av fallskärmstrupper. En officiell kommuniké från rumänska generalstaben meddelar, att skärmytslingar inträffat på platser, där mototriserade sovjetryska avdelningar hunnit upp rumänska trupper, som voro på återmarsch. Dessa intermezzon ha reglerats på tillfredsställande sätt efter överläggningar mellan befälhavande officerarna på båda sidor.
(TT fr Reuter)

2 juli 1940

Rumänska mine-
ringar.

De rumänska myndigheterna ha förklarat Rumäniens farvatten farliga för sjöfarten på grund av mineringar. (TT fr Reuter)

Spänning Ungern-
Rumänien.

Från Budapest meddelas 1/7: Förhållandet mellan Ungern och Rumänien har under de senaste 24 timmarna genomgått en allvarlig försämring. Gräns-intermezzon omtalas på åtskilliga ställen längs gränsen mellan de båda länderna. Två dylika ha officiellt kungjorts av den ungerska regeringen, som också protesterat i Bukarest. Ungerska statsbanorna meddela, att omfattande inskränkningar i persontrafiken under natten till 2/7 blivit nödvändiga på alla järnvägslinjer och vid busslinjerna på landet till följd av "oförutsedda tekniska svårigheter."

(DN fr Budapest)

Försvarsenstal-
ter i Singapore.

I en officiell kommuniké som utsänts i Singapore 1/7 förklaras, att åtgärder komma att vidtas i syfte att på grund av den allmänna situationen i Fjärran Östern stärka Singapores försvarstillstånd. Försvarsplanerna hålla på att slutföras i Penang och i Malajstaterna. Kommunikén tillägger, att dessa åtgärder icke få tolkas som ett tecken på att någon omedelbar fara hotar Malajstaterna. (TT fr Reuter)

2 juli 1940

Rumänska mine-
ringar.

De rumänska myndigheterna ha förklarat Rumäniens farvatten farliga för sjöfarten på grund av mineringar. (TT fr Reuter)

Spänning Ungern-
Rumänien.

Från Budapest meddelas 1/7: Förhållandet mellan Ungern och Rumänien har under de senaste 24 timmarna genomgått en allvarlig försämring. Gränsintermezzon omtalas på åtskilliga ställen längs gränsen mellan de båda länderna. Två dylika ha officiellt kungjorts av den ungerska regeringen, som också protesterat i Bukarest. Ungerska statsbanorna meddela, att omfattande inskränkningar i persontrafiken under natten till 2/7 blivit nödvändiga på alla järnvägslinjer och vid busslinjerna på landet till följd av "oförutsedda tekniska svårigheter."

(DN fr Budapest)

Försvarsanstäl-
ter i Singapore.

I en officiell kommuniké som utsänts i Singapore 1/7 förklaras, att åtgärder komma att vidtas i syfte att på grund av den allmänna situationen i Fjärran Östern stärka Singapores försvarstillstånd. Försvarsplanerna hålla på att slutföras i Penang och i Malajstaterna. Kommunikén tillägger, att dessa åtgärder icke få tolkas som ett tecken på att någon omedelbar fara hotar Malajstaterna.

(TT fr Reuter)

306:6

2 juli 1940

Japanerna närma
sig Indokina.

Från Tokyo meddelas: Japanska förtrupper inträngde 1/7 i Lungchow, en viktig stad i sydvästra delen av provinsen Kwangsi ungefär 30 km från gränsen till Franska Indokina. (TT fr Reuter)

USA:s flott-
rustningar.

Från Washington meddelas 1/7: Den amerikanska marinen har placerat beställningar på 45 krigsfartyg, som kosta sammanlagt 1/2 miljard dollar. 11 kryssare, 20 jagare, 13 undervattensbåtar och ett moderfartyg för hydroplan skola byggas. (TT fr Reuter)

3 juli 1940

Baltiskt fördrag
annullerat.

Officiellt meddelas 2/7 i Riga: "Ministerrådet har beslutat annullera det 12/9 1939 i Genève ingångna entente- och samarbetsfördraget mellan Lettland, Estland och Litauen, emedan nämnda fördrag står i strid mot den lettisk-ryska pakten om ömsesidigt bistånd."

(TT fr Riga)

Tysk översikt
ang. kriget i
Frankrike.

Tyska krigsmaktens överkommando har utsänt en sammanfattande redogörelse för striderna i Frankrike från 5/6, då anfallet mot Somme-Aisnelinjen igångsattes. I redogörelsen heter det: "Förintelseslaget i Flandern och Artois hade knappast slutat förrän flygvapnet och armén, i vars led befunno sig många divisioner, vilka dittills över huvud taget ännu icke deltagit i striden, inledde det andra avgörande slaget mot Frankrike. 4/6 stodo ur armén under generalöverste von Brauchitschs överbefäl tre armégrupper under generalöverstarna von Rundstedt, von Bock och Ritter von Leeb färdiga till aktion. Målet för det nya operationsavsnittet var genombrytning av den franska nordfronten, de från varandra splittrade franska armédelarnas undanträngande till sydväst och sydöst samt i anslutning härtill deras förintelse. Då divisionerna i generalöverste von Bocks armégrupp 5/6 gingo till anfall över nedre Somme och Oise-Aisnekanalen, funno de framför sig en till försvar beredd fiende. Efter fyra

3 juli 1940

dagars hård strid genombröto infanteri- och pansardivisioner den fientliga fronten. 9/6 var förföljandet mot nedre Seine och i riktning mot Paris i full gång. Motoriserade trupper nådde under våldsamt framryckning samma dag Rouen och inledde inringningen av starka fientliga krafter vid kusten nära Dieppe och S:t Valéry. Därmed var fiendens västra flygel sönderslagen och de nu begynnande huvudoperationernas västflank tryggad. Huvudoperationen började 9/6 med armégruppen von Rundstedts anfall i Champagne och på västra Meuse-stranden. Här var det närmast utslutande infanteridivisioner, vilka under två dagars hårda strider med den sig förbittrat värjande fienden som, med utomordentligt understöd av flygvapnet, genombröto Aisneställningen och öppnade vägen för de talrika motoriserade trupper, som stodo redo. Redan 11/6 kunde pansar- och motoriserade infanteridivisioner sättas in i Champagne med omfattande mål över Troyes och S:t Dizier. För tredje gången på ett kvartsekel över-skredo tyska trupper Marne. Efter inledningsvis hårda strider med fientliga eftertrupper och senare med fullständigt överraskade delar av den fientliga huvudstyrkan framgingo de motoriserade trupperna de följande dagarna genom den bräsch som slagits åt sydöst i riktning mot den schweiziska gränsen. Under tiden hade våra trupper snabbt överrynnat nedre Seine

gått över

3 juli 1940

och brutit in i skyddsställningen vid Paris. Härigenom såg sig fiendens västra flygel tvungen att uppge ytterligare motstånd. Trupper marscherade 14/6 in i Paris. Fiendens nordfront hade brutit samman, och vårt förföljande var överallt i full gång. Upplösningsföreteelserna inom de fientliga arméerna tilltogo från timme till timme under detta väldiga tryck. Då ingrep 14/6 även generalöverste Ritter von Leeb's armégrupp i striden. Efter två dagars hårda strider mot synnerligen starka befästningsverk genombröt generalöverste von Witzlebens armé med effektivt understöd av starkt artilleri Maginotlinjen, den franska skyddsvallen, som ansetts omöjlig att betvinga. Denna armé bröt därigenom återigen den redan i ryggen hotade fientliga nordöstfronten i två delar. Samma öde drabbade den franska östfronten, då också general Dollmanns armé 15/6 vid Colmar i anfall övervann den befästade övre Rhens väldiga hinder och trängde in i Vogeserna. I intimeste och mönstergill samverkan med armén bidrog flygvapnet i väsentlig grad till det snabba genombrottet. Med tyngsta bomber anföllo störtbombplan och bombplansförband, närhelst väderleksförhållandena tillät, befästningsverken och tystade dessas vapen. Dagarna efter 15/6 präglades av ett exempellöst förföljande från kusten till Meuse. Detta omöjliggjorde fransmännens avsikt att bygga sig nya ställningar bakom Loire. Icke ens

3 juli 1940

fästningen Verdun, symbolen för det franska motståndet under världskriget, kunde motstå denna anstormning. Den föll 15/6. 17/6 nådde motoriserade förband den schweiziska gränsen sydöst om Besançon och slöto därmed ringen kring de franska krafterna i Lothringen, i Elsass och kring Maginotlinjen. Djärva framstötter över Loire gävo vid handen att fienden icke heller här kunde samla sig till fortsatt motstånd. Frankrikes armé hade förlorat sin slagkraft och började sträcka vapen. "Det största fälttåget i alla tider" slutade efter sex veckor med den största segern för den tyska krigsmakten. Under generalfältmarskalk Görings överbefäl kunde flygvapnet i full utsträckning kasta sitt vid fälttågets början tillkämpade herravälde i luften i segerns vågskål. Krigsmarinen ställdes genom ockuperingen av den holländska, belgiska och franska kanalkusten inför nya uppgifter. Hamnarna utbyggdes till stödjepunkter för lätta stridskrafter och inrättades för försvar. I ständigt på varandra följande aktioner lyckades motortorpedbåtar tillintetgöra ett antal fientliga jagare och transportfartyg. Denna exempellösa seger har världen följt med beundran, förvåning eller med skräck allt efter inställningen. Alla uppställa dock gemensamt frågan huru sådana framgångar på så kort tid kunna förklaras. Då de förutvarande

3 juli 1940

allierade tro sig se orsakerna i Tysklands numeriska överlägsenhet, motsvarar detta icke den historiska sanningen. Väl var det tyska flygvapnet numeriskt väsentligt starkare än de allierades flygvapen. Den tyska västarmén gick emellertid 10/5 till anfall närmast med ett mindre antal divisioner än de franska, engelska, belgiska och holländska. Orsakerna till de tyska framgångarna ligga djupare. De äro att söka där varest Tysklands fiender trodde sig se vår svaghet, i Tredje rikets revolutionära dynamik och dess nationalsocialistiska ledning. I spetsen för sin armékår dog kommenderande generalen, generallöjtnant Ritter von Speck, hjältedöden. Liksom han gåvo under tiden 5-25 juni 16.822 tappra officerare, underofficerare och meniga ur de tre krigsmaktsgrenarna sitt liv för ledare, folk och rike. 9,921 officerare, underofficerare och meniga saknas. Av dem torde en del ha dött hjältedöden. 68.551 officerare, underofficerare och meniga ha sårats. Om något är ägnat att låta den tyska krigsmaktens prestationer framstå i ännu klarare ljus, så är det dessa för den enskilde bitert och smärtsamt kända men för hela det tyska folket nästan otöfoligt låga förlustsiffror, med vilka segern över Frankrike vunnits. De utgöra från 10/5 till vapenstilleståndet enligt vad hittills konstaterats i officerare, underofficerare och meniga: Stupade: 27.074, saknade 18.384 sårade 111.034. Sammanlagt 156.492. Som en jämförelse kan nämnas att de tyska förlusterna i världskriget utgjorde år 1914 i väster: 638.000 man, därav 85.000 stupade. Vid anfallet mot Verdun år 1916: 310.000 man, därav

37:6

3 juli 1940

41.000 stupade. I Sommeslaget 1916: 417.000 man, därav 58.000 stupade. I det stora slaget i Frankrike 21 mars - 10 april 1918: 240.000 man, därav 35.000 stupade. Hållpunkter saknas beträffande fiendens förluster år 1940. Det står emellertid fast, att vi i franska fångar enbart inräknat över 900.000, därav 5 arméöverbefälhavare och i runt tal 29.000 officerare. Sedan 5/6 har utöver det hittillsvarande bytet hela beväpningen och utrustningen för ytterligare omkring 55 franska divisioner fallit i tyska händer, häri icke inräknat beväpningen och utrustningen i Maginotlinjen och de övriga franska befästningarna. Bland bytet befinner dessutom så gott som hela det franska tunga och tyngsta artilleriet samt oöverskådliga mängder av annan beväpning, utrustning och förråd. Det fientliga flyget har sedan 4/6 förlorat sammanlagt 792 flygplan. Krigsmarinen sänkte av hjälpkryssare, andra hjälpkrigs-, transport- och handelsfartyg sammanlagt 493.100 bruttoregister-ton. Flygvapnet har sedan 5/6 förintat fartyg på sammanlagt 299.000 bruttoregister-ton. Skadade blevo: 3 kryssare, en jagare och 25 handelsfartyg." (TT fr DNB)

307:7

3 juli 1940

Fransk process
mot de Gaulle.

Den franska tidningen Dépêche de Toulouse meddelar, att det 17:e militär-
distriktets krigsrätt inlett process mot general de Gaulle.
(TT fr DNB)

Tjecker och po-
lackar i Stor-
britannien.

Brittiska krigsministern Eden meddelade 2/7 i underhuset, att några enhe-
ter av de polska och tjeckiska arméerna anlant till Storbritannien, där
de hålla på att reorganiseras.
(TT fr Reuter)

Fartygsförluster.

Brittiska amiralitetet meddelar 2/7, att de sammanlagda brittiska handels-
tonnageförlusterna genom fientlig aktion under veckan 17-24 juni uppgingo
till 88.259 ton. Av dessa förlorades 30.446 ton under operationerna utan-
för franska kusten och kunna därför icke betraktas som handelstonnageför-
luster i vanlig mening. Av de förluster på 69.770 ton, som de allierade
ledo under samma period, sänktes 33.020 ton under liknande omständigheter.
Det sänkta neutrala tonnaget uppgick till 34.882 ton. I London meddelas,
att ökningen av sänkningarna delvis får tillskrivas det växande antal
tyska ubåtar, som operera i Atlanten, samt det förhållandet att de engel-
ska eskorteringsåtgärderna minskats en smula till följd av det franska va-
penstilleståndet samt insättande av en del fartyg, som vanligen användes
för eskort, för evakuering av brittiska, franska och polska trupper från
Frankrike. Intet engelskt eller allierat fartyg har sänkts i Medelhavet.
(TT fr Reuter)

3078

3 juli 1940

Sänkta italienska ubåtar.

Den brittiska Medelhavsflottan meddelar i en kommuniké 2/7, att hela antalet sänkta italienska ubåtar uppgår till 13. (TT fr Reuter)

Kriget Italien-Frankrike.

Mussolini har tillställt hertigen av Piemonte, som är befälhavare på den italienska västfronten, en skrivelse, vari han ger uttryck åt sin stora tillfredsställelse över det sätt, varpå denne handhaft ledningen av operationerna, samt över truppernas prestationer. I skrivelsen heter det vidare, att under perioden 21 - 24 juni ägde en drabbning rum längs Alpfronten på en sträcka av 200 km. och på en höjd varierande mellan 2.000 och 3.000 meter under häftiga snöfall. Från Saint Bernhard till floden Roja hade första linjen i de alpina franska befästningarna givit vika under trycket av de italienska infanteristernas angrepp, vilka ledde till genombrott av mellan 8 och 32 km. djup. Fransmännen höllo stånd i sina längre bakåt liggande ställningar ända till vapenstilleståndsdagen och till och med några timmar därefter, då de voro i okunnighet om vad som tilldragit sig i det övriga Frankrike. Striden var hård, om vilket tusentals stupade och sårade bär vittnesbörd. (TT fr Stefani)

Graziani generalguvernör.

Marskalk Graziani har övertagit posten som generalguvernör i Libyen. (TT fr DNB)

3 juli 1940

Rumäniens politik.

Rumänska kammarens och senatens utrikesutskott sammanträdde 2/7 för att mottaga en rapport av utrikesminister Argetojanu om de händelser, som ledde till att Rumänien förlorade Bessarabien och norra Bukovina. Utrikesministern meddelade, att kronrådet efter mottagandet av den första noten från Molotov ansåg det omöjligt för Rumänien att uteslutande med hjälp av egna medel bjuda långvarigt motstånd, varför det beslöts, att Sovjetunionens ultimatum skulle accepteras. Utrikesministern tillade, att Rumänien av sina allierade och vänner fått rådet att tillmötesgå de sovjetryska kraven för att icke framkalla ett krig i denna del av Europa. Rumänien hoppades, att på förhandlingsvägen kunna modifiera de sovjetryska kraven, men den andra sovjetryska noten lät klart förstå, att man endast hade att välja mellan avträdelse eller krig. Ett krig skulle ha betytt, att hela den rumänska armén måste offras. Den rumänska regeringen ansåg det nödvändigt att i rådande läge bevara armén intakt.

(TT fr Stefani)

Indiska kongresspartiets förre ledare häktad. Från Calcutta meddelas 2/7: Förre ordföranden i indiska kongresspartiet Subhas Chandra Bose har arresterats i sin bostad. Åtgärden har vidtagits i enlighet med bestämmelserna om Indiens försvar.

(TT fr Reuter)

307:10

3 juli 1940

Burma och kriget. Från London meddelas 2/7: Brittiska regeringen har givit uttryck åt sin tacksamhet mot Burma för dess oförbehållsamma erbjudande om hjälp under kriget. Regeringen har inbjudit en burmansk representant att tjänstgöra som rådgivare och har lovat att dryfta frågan om förlänande av dominionsstatus åt Burma, då kriget segerrikt avslutats. (TT fr Reuter)

Japan besätter
koncessionen i
Shanghai.

Från Shanghai meddelas: Japanska trupper ha 2/7 besatt en del av den internationella koncessionen i Shanghai. De engelska trupperna gjorde intet motstånd. (TT fr DNB)

Stimson om kriget.

Den nye amerikanske krigsministern Stimson avgav 2/7 en förklaring för senatens arméutskott, varvid han yttrade: "Jag tror icke, att vi komma att bli skyddade för en invasion, om vi blott lägga armarna i kors och vänta på att fienden kommer till våra stränder. Vi stå inför en fara utan tidigare motstycke. Den tid som vi nu ha till vårt förfogande för vår upprustning beror i mycket hög grad på att Storbritannien kan fortsätta att kontrollera Nordatlanten. Under sådana förhållanden är all hjälp, som vi i säkerhet kunna lämna för att hjälpa denna makt i sin uppgift, av stor betydelse i vårt eget intresse med tanke på våra förberedelser. Ingen

307:11

3 juli 1940

önskar sända amerikanska trupper över haven, såvida icke Förenta staternas eget skydd gör en sådan åtgärd nödvändig. För övrigt tror jag icke, att Förenta staterna kunna med full säkerhet skyddas enbart genom passiva försvarsåtgärder. Till följd av de moderna vapnens stora räckvidd omfattar Förenta staternas försvarslinje nu Porto Rico, Bermuda, Newfoundland och nordöstra Kanada, ty man vet nu, att om en mäktig fiende skulle kunna skaffa sig en bas på någon av dessa platser skulle han kunna inleda ett förödande flyganfall mot Förenta staternas östkust."

(TT fr Reuter)

USA:s vapen-
leveranser.

President Roosevelt undertecknade 2/7 en lag, som förbjuder leveranser till utländsk regering av vapen och materiel tillhörande Förenta staternas flotta och armé annat än under förutsättning att överbefälhavarna för flottan eller armén betyga att den icke behövs för försvaret av Förenta staterna.

(TT fr Reuter)

Guldexporten
till USA.

Förenta staternas finansdepartement meddelar, att guld till ett värde av 418.236.631 dollar anlände till Förenta staterna under den vecka som slutade 26/6. Guld till ett värde av 241.575.998 dollar kom från Frankrike. Från Storbritannien kom under samma tid guld för 101.377.517 dolla

(TT fr Reuter)

4 juli 1940

Franska dokument
publiceras i Tysk-
land.

Officiellt meddelas i Berlin, att ett tyskt underrättelsedetachment i ett halvt förstört tåg i den lilla staden Charité vid Loire som byte tagit den franska generalstabens hemliga aktstycken. I den officiella förklaringen heter det, att de här påträffade dokumenten äro av så stor betydelse att deras offentliggörande helt enkelt måste betecknas som den största sensationen av detta slag. Dokument n:r 1 i denna nya samling är ett telegram från general Weygand till general Gamelin av 7/3 1940. I telegrammet meddelas, att befälhavaren för flygvapnet i mellersta Östern, flygmarskalk Mitchell, inberättat, att han från London erhållit instruktioner beträffande förberedelserna för det eventuella bombardemanget av Baku och Batum. Flygmarskalken delgav general Weygand sin avsikt att bedja turkiske marskalken Cakmak om tillstånd att undersöka vilka flygplatser i områdena kring Diabekir, Erzerum, Kars och Vansjön skulle kunna tjäna som mellanlandningsplaner för flygplan som skulle ha sin huvudbas i Djezireh. Dokument n:r 2 är en anteckning av general Gamelin av 10/3 1940 "angående fransk-brittiska stridskrafterns deltagande i operationerna i Finland." Det heter häri, att franska och brittiska regeringarna sedan fientligheterna mellan Finland och Sovjetunionen börjat givit uttryck åt sin vilja att genom leverans av flygplansmateriel och

4 juli 1940

vapen lämna Finland effektiv hjälp. De första materielsändningarna började 20/12. Det franska överkommandot grep sig å sin sida ofördröjligen an med att få kännedom om marskalk Mannerheims åsikt om, i vilken omfattning - bortsett från frivilliga - franska stridskrafter kunde sättas in vid operationerna. För detta syfte sändes major Ganeval till den finske generalissimus. Han reste 20/12 till Helsingfors och återvände 20/1. Fr. o.m. 16/1 arbetade det franska överkommandot på den allmänna planen för en väpnad intervention i Finland. Vid de halvofficiella överläggningarna med det brittiska överkommandot syntes detta dela vår, d.v.s. Frankrikes, uppfattning. Vid de interallierade militäröverläggningarna 31/1 och 1/2, vilka föregingo högsta krigsrådets sammanträde den 15/2, förvisade engelsmännen frågan om omedelbar hjälp till Finland till andra plats. De visade sig som avgjorda anhängare till ett företag mot järngruvorna i norra Sverige, vilket åtminstone till en början skulle göra överförandet av en del av de deltagande stridskrafterna till Finland till en bisak. I general Gamelins anteckning förklaras vidare, att öppnandet av en krigsskådeplats i Norden sett ur krigföringssynpunkt vore av stort intresse. Bortsett från de moraliska fördelarna bleve blockaden mera omfattande, men framförallt gällde det att spärra malmtransporterna till Tyskland. I detta sammanhang skulle en aktion på Balkan, om den kunde kombineras med företaget i Skandinavien, vara ägnad att skärpa

4 juli 1940

Tysklands ekonomiska avsnörning. Tyskland skulle då förfoga över blott en enda lucka i blockadringen, nämligen sin gräns med Sovjetunionen. Militärt sett vore en aktion på Balkan mycket fördelaktigare än en i Skandinavien: krigsskådeplatsen bleve kraftigt utvidgad och Jugoslavien, Rumänien, Grekland och Turkiet komme att lämna ett tillskott på ungefär 100 divisioner. Därvid finge man också tända på oljekällorna i Rumänien, som man kunde försvara eller förstöra, samt på källorna i Transkaukasien. Sverige och Norge skulle kunna lämna blott ett svagt stöd på ungefär 10 divisioner. De trupper som tyskarna måste dra bort från västfronten för att möta de nya företagen komme otvivelaktigt att ha samma proportioner. Fördelarna med att åstadkomma en krigsskådeplats i Skandinavien vore dock obestridliga, men de tekniska svårigheter som ett sådant företag skulle föra med sig finge icke ignoreras. Gamelin skildrar härefter i detalj dessa svårigheter, vilka han särskilt finner i klimatet samt försörjnings- och kommunikationsförhållandena. Järnvägarna från Narvik och Trondheim till Luleå kunna blott bära obetydlig trafik, skriver han. Trafikmöjligheterna minskas ytterligare, om man rycker fram mot Finland, eftersom man då blott har en enda järnvägslinje till förfogande, vilken börjar i Luleå och går runt om Bottniska viken. Detta gäller under det förbe-

4 juli 1940

hållet att Sverige åt oss överlåter sin järnvägsmateriel. Dokument nr 6 innehåller ett telegram från franske ambassadören Massigli i Ankara till utrikesministeriet i Paris 28/3 1940. Han anför, att en flygaktion mot Baku och en aktion till sjöes på Svarta havet te sig i mycket olika ljus såväl tekniskt som politiskt. Ett flygangrepp mot Baku från Djezireh för med sig överflygning av turkiskt område på knappa 200 km. Det rör sig härvid om överflygning av det bergmassiv som sträcker sig mellan Vansjön och Ourmiahsjön, d.v.s. i Kurdistan, vilket till följd av de stränga polisoperationerna som turkiska armén genomförde där för 2 eller 3 år sedan är starkt avfolkat. Inga viktiga bosättningsområden skulle överflygas, och flygplanen kunde mycket väl passera oförmärkt. Skulle de iakttas, vore det möjligen av enstaka polis- eller gendarmeriposteringar. Vidare kunde genom vändning åt väster och flygning tvärs över norra delen av Iran överflygning av turkiskt territorium helt och hållet undvikas.

(TT fr DNB)

Brittiska
ångaren "Aran-
dora Star" sänkt.

I London meddelas: Den brittiska 15.500-tonnaren "Arandora Star" har torpederats av en tysk ubåt. Ångaren hade ombord 1.500 tyska och italienska internerade med vilka den var på väg till Kanada. Omkring 1.000 överlevande landsattes 3/7 i en skotsk hamn.

(TT fr London)

4 juli 1940

Ryska beskyllningar mot Rumänien.

Moskvaradion har 3/7 beskyllt de rumänska myndigheterna att inta "en provokatorisk hållning gentemot Sovjetunionen." Bl.a. skulle Rumänien ha svikit sitt löfte att tillåta i Rumänien bosatta bessarabier att återvända till Sovjet-Bessarabien. Moskvaradion fortsatte i samma utsändning: "Den rumänska polisen har t.ex. givit eld mot 2.000 bessarabiska arbetare, som voro samlade i hamnen i Galati, varifrån de ämnade bege sig till Bessarabien. Då arbetarna besvarade elden, utspelades en längre strid, varvid en stor mängd arbetare och polismän dödades och sårades."

(UP fr Moskva)

Sabotage mot irakisk oljeledning.

Bagdads radio meddelar 3/7, att den irakiska oljeledningen i trakten av Mossul och nära slutpunkten i Haifa svårt skadats genom sabotage.

(TT fr DNB)

Egyptisk regeringsförklaring.

I sin första deklARATION om Egyptens utrikespolitik inför kammaren förklarade den nye premiärministern Hassan Sabry Pasha 3/7 bl.a.: "Vår utrikespolitik skall grundas på vänskap med alla stater som icke beröras av kriget. Egypten, som vill vidmakthålla sin integritet och sitt oberoende, vill också uppfylla sina förpliktelser gentemot sin stora allierade Storbritannien och fullgöra sin vänskapsallians i bokstav och anda." Kammaren har med stor majoritet uttalat sitt förtroende till den nya regeringen.

(TT fr Reuter)

4 juli 1940

Gandhi om kriget.

Gandhi har riktat en appell till alla engelsmän att omedelbart inställa alla fientligheter och avsluta kriget och att ej inträda med nationalsocialisterna i en kapplöpning " om vem som kan åstadkomma de största ödeläggelserna." England skulle i stället bemöda sig om att använda icke-våldsmetoder för ett lösande av konflikterna mellan nationerna. I en skrivelse till vicekonungen ställer sig Gandhi till regeringens förfogande för ett genomförande av denna appell. (UP fr New Delhi)

Beställning av flygmotorer i USA.

Förenta staternas försvarskommission meddelar 3/7, att automobilfirman Packard beslutat att försöksvis avsluta ett kontrakt om leverans av 9.000 flygplansmotorer av Rolls Royce-typ, av vilka 6.000 äro avsedda för Storbritannien. Ford har tidigare vägrat åtaga sig samma beställning. Tillverkningen skall börja 10 månader efter det kontrakt tecknats. (TT fr Reuter)

Mexiko mottar spanska flyktingar.

Washingtonkommittén för hjälp åt spanska flyktingar meddelar, att den mexikanska regeringen erbjudit asyl åt ett stort antal republikanska spanska flyktingar, som vistas i Frankrike. (TT fr Reuter)

5 juli 1940

Tal av Stauning. Vid tredje behandlingen av finanslagförslaget i danska folketinget 4/7 lämnade statsminister Stauning först en del upplysningar rörande förhållandena på Färöarna, Grönland och Island. Sedan fortsatte han: "När besättandet var oundvikligt, ha vi anledning att vara tillfredsställda med det förhållande som råder mellan besättningsmyndigheterna å ena sidan samt danska myndigheter och dansk befolkning å den andra. Det danska folket, som utvecklats sig som självständig nation genom århundraden, och som icke förr upplevat ett tillstånd som det nuvarande, känner sig lugnt genom det löfte, som på bindande sätt gavs oss 9/4, löftet att Danmark skall återfå sitt oberoende och att landets integritet icke skall antastas. Vi tro på detta löfte, och dess uppfyllande skall befästa det förtroende-fulla förhållandet mellan Tyskland och Danmark och säkerställa genomförandet av det samarbete, som är så obetingat naturligt. Oavsett händelserna 9/4, skall det vara en dansk strävan att fortsätta den politik i gränsområdet som också vunnit erkännande från tysk sida."

(TT fr Köpenhamn)

5 juli 1940

Vichy franskt
regeringssäte.

Från Frankrike meddelas 4/7, att Vichy definitivt utsetts till franska
regeringens säte. (TT fr DNB)

Belgiens rege-
ring till Vichy.

Enligt vad Agence Havas meddelar har belgiska regeringen slagit sig ned i
Vichy. (TT fr Reuter)

Fransk radio
frigiven.

Den tyska vapenstilleståndskommissionen beslöt 4/7 att ge franska rege-
ringen tillstånd att åter taga de franska radiosändarna i det icke ockupe-
rade området i bruk. (TT fr DNB)

Brittisk flott-
kupp.

I Clermont-Ferrand offentliggjordes 4/7 följande officiella franska
kommuniké: "På morgonen 3/7 uppenbarade sig betydande brittiska sjöstrids-
krafter, vilka framför allt omfattade tre slagskepp och vilka kommo från
Nordsjön, utanför redden vid Oran, där en del av den franska flottan i
enlighet med vapenstilleståndsöverenskommelsen låg. för ankar. Den brit-
tiske amiralen riktade till den franske eskaderchefen viceamiral Gensoul
kravet att han skulle kapitulera eller själv låta sänka sina fartyg. Den
brittiske amiralen lämnade en frist på 6 timmar för avgörandet. Utan att
avvakta fristens utgång spärrade hydroplan, tillhörande den brittiska flot-
tan, redden vid Mers-el-Kebir med magnetiska minor. Då den franske ami-
ralen vägrade att efterkomma kraven, öppnade brittiska flottan kl. 17.40
eld mot de franska krigsfartygen. Med anledning av detta otroliga angrepp

5 juli 1940

har franska regeringen givit de franska enheter som legat förankrade på Alexandrias redd bredvid den brittiska flottan order att lätta ankar och gå ut till sjöss, i nödfall med anlitande av våld. Dessutom har franska amiralitetet - eftersom detta anfall är så mycket avskrämdare då det företagits av vår allierade från igår - uppmanat alla krigsfartyg, som befinna sig i rum sjö, att hejda alla brittiska handelsfartyg som de påträffa samt att med eld besvara varje nytt angrepp."

(TT fr DNB)

Angående den brittiska flottans överfall på de franska krigsfartygen i örlogshamnen Oran meddelas i Berlin: En del av de franska fartygen hade vid det plötsliga engelska angreppet icke ångan uppe och voro så placerade i hamnen att de icke kunde använda sitt tunga artilleri. Engelsmännen öppnade överraskande eld från långt håll. Slagskeppen "Dunkerque" och "Provence" samt torpedkryssaren "Mogador" skötos i brand och ligg nu brinnande i hamnen. Slagskeppet "Bretagne" har tydligen vid utlöpandet sprängts i luften, då det gått på en av engelsmännen utlagd magnetisk mina. Slagskeppet "Strasbourg", 5 torpedkryssare samt ett antal torped- och ubåtar lyckades under strid spränga de engelska fartygens inringning och bryta sig ut i Medelhavet.

(TT fr DNB)

5 juli 1940

Brittiska informationsministeriet meddelar 4/7: "Som bekant lovade franska regeringen i enlighet med villkoren i vapenstilleståndsfördraget att överlämna den franska flottan i fiendens händer, förlitande sig på de löften som avgåvos av Tyskland och Italien att icke använda sig av den franska flottan mot Frankrikes forne allierade. Brittiska regeringen, som förlorat tron på löften som avgivits av Tysklands och Italiens regeringar, har sett sig nödsakad att - icke blott i sitt eget intresse utan även i förhoppningen om att kunna återupprätta Frankrikes oberoende och det franska imperiets integritet - vidta åtgärder, innan detta var för sent, för att vara säker om att den franska flottan icke användes mot Storbritannien av den gemensamme fienden. I detta syfte vidtogos tidigt på morgonen 3/7 åtgärder för att ställa alla franska krigsfartyg som befunnos sig i brittiska hamnar under brittisk kontroll. Denna operation utfördes framgångsrikt, ehuru den genom missförstånd krävde två offer. Samtidigt erbjöd man de franska krigsfartygen i Oran vissa villkor, vilka till enda syfte hade att icke låta dem falla i tyskarnas händer. Man förklarade för den befälhavande officeren, att om något av dessa villkor icke accepterades, var Storbritannien berett att vidta alla åtgärder för att försäkra sig om att intet av fartygen användes mot det under krigets fortsättning. Brittiska regeringen beklagar djupt, att den franske amiral som

5 juli 1940

förde befälet i Oran vägrade att acceptera alla de framförda villkoren. Det oundvikliga resultatet blev att en aktion måste företas mot de franska fartygen på denna plats." (TT fr Reuter)

Hitler och franska flottan.

I Berlin meddelas 4/7: Sedan den franska vapenstilleståndsdelegationen informerats om vad som inträffat mellan brittiska och franska krigsfartyg vid Oran, har rikskansler Hitler givit franska regeringen tillåtelse att sänka där befintliga franska fartyg så vida de icke på annat sätt kunna undvika att falla i engelsmännens hand. Detta beslut motsvarar vapenstilleståndsavtalets innehåll, enligt vilket det icke är tyska regeringens avsikt att överföra den franska flottan i tysk besittning utan endast förhindra att den i fortsättningen deltar i kriget mot Tyskland. (TT fr DNB)

Franska flottenheter till de Gaulle.

Överbefälhavaren för "de fria franska sjöstridskrafterna", vice amiral Muselier, meddelade 4/7, att intet av den franska marinens slagfartyg befinner sig i tyska eller italienska händer. Ett antal franska fartyg ha hörsammat general de Gaulles mening. Även en del franska ubåtar befinna sig i brittiska farvatten. (TT fr Reuter)

5 juli 1940

Tal av Churchill. Premiärminister Churchill yttrade i en deklARATION i underhuset 4/7 bl.a.: "Det är med uppriktig sorg jag måste omtala en åtgärd, som vi sett oss nödsakade att vidtaga för att förhindra att den franska flottan faller i tyska händer. När två nationer kämpa tillsammans, kan måhända en av dem slås ned och överväldigas och tvingas att be sin allierade att befria den från dess förpliktelser, men det minsta man kunde vänta vore att franska regeringen, när den ger upp striden och lämnar hela tyngden att falla på det brittiska imperiet, hade visat omsorg om att icke utsätta sina trogna kamrater, i vilkas slutliga seger den enda utsikten till frihet för Frankrike ligger, för onödig skada. Vi erbjödo oss att helt befria fransmännen från deras fördragsenliga förpliktelser, om deras flotta fördes till brittiska hamnar innan något separat vapenstillestånd ingicks. Så skedde icke. Trots alla de löften och försäkringar, som amiral Darlan avgivit till förste sjölorden, undertecknades ett vapenstillestånd, som med nödvändighet måste placera den franska flottan lika effektivt under Tysklands välde som en del av den franska flottan kom under vårt välde, när många fartyg, ur stånd att uppnå afrikanska hamnar, för omkring tio dagar sedan gingo in till Portsmouth och Plymouth. Jag måste fastslå, att Bordeaux-regeringen med full insikt om konsekvenserna tillfogade oss något som kunde ha blivit en dödlig skada. Det finns ett annat exempel på den hänsynslösa, kanske t.o.m. illvilliga behandling som vi utsatts för icke av

5 juli 1940

den franska nationen men av Bordeauxregeringen. Över 400 tyska flygare voro fångar i Frankrike. Vi fingo ett löfte av Reynaud, att dessa flygare skulle sändas till England. När Reynaud föll, utlämnades emellertid flygarna till Tyskland." Churchill skildrade därefter utförligt aktionerna mot den franska flottan och yttrades: "I ett ultimatum till befälhavaren i Oran uppställdes följande förslag: 1) Avgå tillsammans med oss och fortsätt kämpa för segern mot tyskarna och italienarna. 2) Avgå med reducerade besättningar under vår kontroll till en brittisk hamn. De reducerade besättningarna skola åter hemföras vid första tillfälle. Om något av dessa alternativ antages av eder, skola vi återställa edra fartyg till Frankrike vid krigets slut eller erlægga full ersättning, om de under tiden skadas. 3) Om alternativt ni anse eder skyldiga att stipulera att edra fartyg icke skola begagnas mot tyskarna eller italienarna, såvida dessa icke bryta vapenvilan, så gå med dem med reducerade besättningar till någon fransk hamn i Västindien, exempelvis Martinique, där de kunna demilitariseras eller eventuellt lämnas i Förenta staternas vård och ligga i säkerhet till krigets slut, varvid besättningarna hemsändas. Om Ni tillbakavisa dessa skönliga anbud måste jag med djupt beklagande uppmana eder att sänka edra fartyg inom sex timmar. Om intet av dessa förslag antages

5 juli 1940

har jag order av H.M:tes regering att begagna det våld som behöves för att hindra, att edra fartyg falla i tyska eller italienska händer."

Churchill yttrade vidare: "Vi måste naturligtvis vänta oss att vi utsätts för ett anfall eller t.o.m. en invasion. Vi vidtaga alla förberedelser, som stå i vår makt för att slå tillbaka vår fiendes angrepp, de må riktas mot Storbritannien eller mot Irland. Alla irländare utan hänsyn till trosbekännelse eller parti böra inse att Irland befinner sig i en överhängande fara." Churchill uppläste här efter ett budskap, som han riktat till alla personer på ledande poster och vari det heter: "I ett ögonblick då ett försök till invasion eller en strid för vårt fädernesland kanske är omedelbart förestående, vill premiärministern hos alla dem som inneha ansvariga poster inskräpa deras plikt att bevara sin anda av vaksamhet och förtröstansfull energi. Flygvapnet är i utmärkt skick och vid den största styrka det någonsin uppnått. Den tyska flottan har aldrig varit så svag och den brittiska aldrig så stark som nu. Premiärministern väntar av alla konungens ämbetsmän på höga poster, att de ge ett exempel på fasthet och beslutsamhet. De böra slå ned och undertrycka alla tecken på slapphet i sina kretsar hos sina underordnade." Om fredsryktena sade Churchill:

309:9

5 juli 1940

"Dessa osanningar och rykten ha velat göra gällande, att vi hade planer på att träda i förhandlingar med tyska och italienska regeringarna. Varje tanke på något sådant borde fullständigt undanröjas genom den ytterst drastiska och allvarliga åtgärd vi funnit oss nödsakade att vidtaga. Nej, mina herrar! Det är icke tal om några förhandlingar. Det finnes icke en tanke på fred här. Vi skola tvärtom fortsätta kriget med yttersta kraft och med alla de medel som stå oss till buds, till dess de rättvisa syften, för vilka vi gått in i det, i alla hänseenden uppnåtts."

(TT fr London)

Tyska flygför-
luster.

Officiellt meddelas i London 4/7: Sedan krigets början ha nära 100 tyska flygplan förstörts över eller nära brittiska kusterna. Många andra fiendepplan ha blivit så svårt skadade, att de troligen icke lyckats återvända till sina baser.

(TT fr Reuter)

Ny regering i
Rumänien.

Regeringen Tatarescu inlämnade 4/7 demissionsansökan. Hittillsvarande ministern utan portfölj Gigurtu har på konungens uppdrag bildat den nya regeringen. Vice konseljpresident blev Mihail, medan Monoilescu övertog utrikesministerposten. Krigsminister blev Niculescu. Den nya regeringen

309:10

5 juli 1940

består för övrigt till en stor del av medlemmar av det forna kristligt-sociala partiet Goga-Cuza. Även det forna Järngardet är representerat i regeringen genom några av sina medlemmar. (TT fr DNB)

Kaganovitj
entledigad.

Sovjetunionens högsta råds presidium har entledigat Lazar Kaganovitj (Stalins svåger) från sitt ämbete som folkkommissarie för oljeindustrin och till hans efterträdare utsett Sedin. (TT fr Moskva)

x

6 juli 1940

Tysk transito-
trafik över
Sverige.

Svenska utrikesdepartementet meddelar 5/7, att sedan fiendligheterna i Norge upphört, ha de av kriget betingade inskränkningarna i transito-trafiken till och från Norge bortfallit. Sålunda få numera alla slags varor transporteras på de svenska järnvägarna i sådan trafik. Likaledes kommer tillstånd att lämnas till genomsen för personer tillhörande tyska krigsmakten, närmast permitterade soldater, varvid särskilt härför avsedda tåg och vagnar skola begagnas. (DN)

Avtal om svenska
handelsutbytet
med Norge.

Svenska utrikesdepartementet meddelar: Överläggningar ha 1-5 juli ägt rum i Stockholm angående handelsutbytet mellan Sverige och Norge under andra halvåret 1940. Därvid har enighet uppnåtts om en ordning, som möjliggör återupptagandet av handelsutbytet mellan de båda länderna. (DN)

Den brittiska
flottkuppen.

Rörande det brittiska anfallet på de i Oran liggande franska krigsfartygen meddelar franska amiralitetet 5/7: Viceamiral Gensoul svarade på den brittiske amiralens ultimatum, att första brittiska kanonskottet skulle uppresa hela franska flottan mot Storbritannien. Franska amiralitetet hade

6 juli 1940

givit order att möta våld med våld. Regeringen gillade amiralitetets beslut och informerade vapenstilleståndskommissionen därom. Frankrike hade intet att förebrå sig. Frankrike erinrar om att Tyskland och Italien icke krävt utlämning av franska flottan utan blott fordrat, att den skulle demobiliseras och sammandras i franska hamnar med franska besättningar och franskt befäl under kontroll av vapenstilleståndskommissionen. Frankrike skulle heller aldrig ha gått med på att utlämna sin obesegrade flotta. Marskalk Pétain, amiral Darlan och utrikesminister Baudoin hade ett flertal gånger upprepat detta för Churchill, marinminister Alexander, chefen för brittiska flottan och brittiske ambassadören. Franska amiralitetet har det pinsamma intrycket, att de ödesdigra slag som drabbat Frankrike lämnat de ledande engelska personerna känslolösa, då de blott tänkt på att bli herrar över franska flottan. Flottan borde förbli fransk eller gå under. Den hade på intet vis förtjänat att få en stöt i ryggen på order av Churchill, som under den gångna vintern bett franska amiralitetet att ägna sina huvudsakliga krafter åt att skydda de kanadensiska fartygen, då brittiska amiralitetet icke längre förfogade över erforderliga medel härför. Amiral Darlan hade ännu kvar Churchills tacksägelsekrivelser. Den brittiske amiralen hade t.o.m. före utgången av den frist som beviljades amiral Gensoul låtit sina flygplan utlägga magnetiska minor i hamninloppet vid Mers-el-Kebir och därmed utfört en klart fiendtlig handling." (TT fr Genève)

370:3

6 juli 1940

Den brittiska
flottan.

Frankrikes chargé d'affaires i London, Chambon, protesterade 5/7 i Foreign Office mot den brittiska flottans aktion mot den franska i Medelhavet. Protesten överräcktes på regeringen Pétains vägnar. Senare meddelades från London att Chambon överlämnat sin avskedsönskan till franska regeringen. (TT fr London)

Franska flottans
desarmering in-
hiberas.

I Berlin meddelas 5/7: På grund av händelserna i Oran har den tyska vapenstilleståndskommissionen underrättat den franska delegationen i Wiesbaden om att försvarsmaktens överkommando är berett att t.v. inhibera det i artikel 8 av vapenstilleståndsöverenskommelsen upptagna kravet på desarmering av den franska krigsflottan. (Sv.D.fr Berlin)

Brytning Frank-
rike-Storbritan-
nien.

Franska regeringen meddelar officiellt från Vichy 4/7: "Ministerrådet, som 4/7 sammanträdde under ordförandeskap av president Lebrun, beslöt sedan det tagit kännedom om det omotiverade angrepp som en stark brittisk eskader företagit mot en fransk eskader vid Mers-el-Kebir utanför Oran och sedan den uttalat sitt erkännande för flottans hållning och hjältemod att avbryta de diplomatiska förbindelserna med England." (TT fr Genève)

6 juli 1940

Bomber över
Gibraltar.

Från Gibraltar meddelas: Gibraltar upplevde 5/7 sin första flygraid sedan krigsutbrottet. Inga skador anställdes. (TT fr Reuter)

Italiensk offen-
siv i Östafrika.

I London meddelas: Italienska kolonner, bestående av lätta stridsvagnar, pansarbilar och motoriserat infanteri, ha från baser i norra Abessinien och södra Eritrea inlett en offensiv mot de brittiska gränsposterna i Sudan. Även vid gränsen mellan Kenia och Abessinien ha starka italienska avdelningar inlett omfattande operationer mot engelsmännen. Den brittiska förposten Kassala vid Eritreas gräns har efter kraftiga flygbombardemang erövrats av italienska pansartrupper. (TT fr London)

Rumänien anslu-
ter sig till
"axelmakterna"

Den nya rumänska regeringen utsände 5/7 en deklARATION, vari det heter: "Vad beträffar utrikespolitiken ämnar regeringen uppriktigt ansluta sig till det politiska system som skapats av Rom-Berlin-axeln, och detta icke enbart som ett uttryck för realism, utan som en logisk följd av den politiska och ideologiska uppfattningen hos regeringens medlemmar, vilka äro de sanna uttolkarna av landets känslor. Samtidigt vill regeringen upp-
rätthålla de hjärtligaste relationer till alla sina grannar, emedan den anser att fred i denna del av Europa är ett oundgängligt villkor för en högre politisk ordning." (DN fr Bukarest)

310:5

6 juli 1940

Iraks och Turkiets
ställning till Sy-
rien.

Iraks utrikesminister general Nuri es Said Pascha har 5/7 för pressens representanter förklarat, att frågan om Syriens framtid var bland de problem, som diskuterades vid konferensen i Ankara. Han tillade, att både Turkiet och Irak äro av den åsikten, att Syrien tillhör syrierna och att landet bör bli fullständigt oavhängigt. (TT fr Reuter)

Tysk not till
USA.

Amerikanske utrikesministern Hull har 5/7 offentliggjort huvudsakliga innehållet i en tysk not, vari den amerikanska noten av 18/6 besvaras. Tyskland vägrar i sitt svar att godkänna Förenta staternas tolkning av Monroe doktrinen. Denna tolkning betecknas som "ohållbar", i det den skulle innebära att vissa europeiska stater få rätt att äga områden på det västra halvklotet, medan andra förvägras denna rätt. Efter sin redogörelse för den tyska noten yttrade Hull bl.a.:" Monroe doktrinen har icke något att göra med det förhållandet att vissa europeiska länder äga territorier i Amerika, medan andra icke ha några. Den amerikanska politiken är endast en politik av personligt försvar, som har till syfte att bevara den amerikanska oavhängigheten och integriteten. Den liknar icke den politik, som synes framträda i andra delar av världen, en politik som påstås likna Monroe doktrinen men som istället är en förevändning för erövringar med svärdet." (TT fr Washington)

6 juli 1940

Roosevelt om
fredens förut-
sättningar.

Vid en presskonferens 5/7 angav Roosevelt fem huvudförutsättningar för fred: " 1) Befrielse från fruktan, så att folket icke längre behöver befara att bli bombarderat från luften eller anfallet av en annan nation. Detta nödvändiggör avrustning. 2) Tryckfrihet. Detta är av vikt, emedan folket bör kunna erhålla ocensurerade upplysningar om händelserna i hela landet och i världen. Stabilitet kan icke existera i världen, om man icke har fri tillgång till alla informationskällor. 3) Religionsfrihet. Religionsfriheten är ganska allmän i demokratierna, men icke i länder med annat styrelsesätt. 4) Frihet att uttrycka sin tanke. Var och en bör ha rätt att uttala sina åsikter, förutsatt att man icke bedriver omstörtande agitation. 5) Skydd mot fattigdom. Detta borde åstadkommas genom att man avskaffar de kulturella och kommersiella barriärerna mellan folken." - Roosevelt yttrade, att dessa riktlinjer aktualisera frågan huruvida Förenta Staterna skola sträva till dessa fem ideal eller upp-
giva dem och genom att avhålla sig från motvärn uppmuntra de folk som, för att bilda något mer effektiva regeringar, undertryckt dessa ideal. Han medgav öppet, att de s.k. korporativa staterna eller regeringarna, exempelvis i Italien, Ryssland och Tyskland, äro mera effektiva än demokratierna. Förseningar vore naturliga med det amerikanska systemet på grund av den kontroll och jämvikt, som rådde mellan den lagstiftande, verkställande och dömande makten. Presidenten beklagade, att ett stort antal amerikanare äro för införandet av den korporativa staten på grund

31087

6 juli 1940

av dess större effektivitet. Denna del av befolkningen vore emellertid
icke stor i förhållande till invånarantalet. (TT fr Reuter)

x

7 juli 1940

Segern firas i Berlin.

Hitler for 6/7 i triumftåg genom Berlin.

(DN fr Berlin)

Frankrike inför utlämningsparr.

I Vichy meddelas 6/7: Det är hädanefter förbjudet för utlänningar att komma in i Frankrike utan föregående kontroll för varje fall. Vidare är det tills vidare förbjudet för utlänningar att resa omkring inom landet.

(TT fr Havas)

Brittiska minfält

Brittiska flygministeriet meddelar 6/7, att "anmärkningsvärda resultat" uppnåtts genom minutläggning av brittiska flygplan i Östersjön och de dit ledande sunden. Från hammarna i Östersjöns östligaste del ända till Nordnorge finns ingen passage, fjord, mynning eller hamn, som kan användas av tyskarna utan stora risker. Man vet, att fienden förlorat minst 12 fartyg i vart och ett av de båda minfälten, och andra fartyg ha skadats.

(TT fr Reuter)

Den brittiska flottkuppen.

Från Alger meddelas 6/7: De franska krigsfartyg, 3 slagskepp och 1 torpedkryssare, som träffades vid den brittiska flottaktionen i Oran, ha strandat. Myndigheterna i Oran undersöka nu möjligheterna att flottaga fartygen. Antalet omkomna matrosor beräknas till 1.100. Ett franskt avisofartyg torpederades 5/7 utan föregående varning av en okänd ubåt utanför Alger.

(TT fr Alger)

7 juli 1940

Fransk flottstyrka i Alexandria desarmerad. I ett radiotal i Kairo till sina gamla vapenbröder, fransmännen, förklarade överste Salisbury Jones, som varit chef för den brittiska militärmissionen i Syrien: "Tack vare vänskapsbanden mellan de brittiska och franska besättningarna har desarmeringen av den franska flottan i Alexandria skett utan svårighet och i en anda av fullständig förståelse."
(TT fr Reuter)

Franskt flyg mot Gibraltar. Den franska radion har 6/7 utsänt en kommuniké från det franska amiralitetet, vari meddelas att 2 franska marinflygplanseskadror anfällt Gibraltar. På de i hamnen liggande brittiska krigsfartygen konstaterades bombträffar.
(TT fr DNB)

Vapenexporten över Indokina stoppad. I Tokyo meddelas 6/7, att transitotrafiken över Franska Indokinas gränstäder till Chungking är helt avskuren.
(TT fr DNB)

Chiang Kai-shek om kriget. Marskalk Chiang Kai-shek har med anledning av att kriget i Kina nu pågått 3 år gjort ett uttalande, vari det heter, att Kina skall fortsätta kampen intill dess Japan upphör med sin angreppspolitik och dess armé lämnar

7 juli 1940

Kina, och att det kinesiska folkets beslutsamhet, offeranda och enighet ha hindrat de japanska planerna på Kinas erövring och fört Japan till gränsen av utmattning. Chiang Kai-shek uppmanar i uttalandet Sovjetunionen och Förenta staterna att lämna mera materiell hjälp och varnar makterna för att inta en sådan tvekande och obeslutsam hållning, som efter Mukden-intermezzot blev skulden till den nuvarande oredan i världen. Marskalken förordar till slut bildandet av en mäktig internationell organisation för trygghet av kollektiv säkerhet. (TT fr Reuter)

Handelsavtal
Grekland-
Tyskland.

I Aten meddelas 6/7:

De ekonomiska förhandlingar som ägt rum mellan Grekland och Tyskland de senaste veckorna ha lett till överenskommelse. Import- och exportkontingenterna skola ökas, och de nya kontingenterna träda i kraft 1/9 1940. Handelsomsättningen mellan de båda länderna skall stegras i betydande grad. (TT fr Reuter)

8 juli 1940

P.A.Hansson om transitotrafiken. Statsminister P.A. Hansson berörde i ett tal 7/7 den tyska transitotrafiken över Sverige till Norge. Han förklarades: "Under det kriget pågick i Norge förekommo inskränkningar i transitotrafiken, och önsknings om leverans eller transitering av vapen och ammunition till någondera av de i Norge stridande parterna avböjdes. Läget har nu blivit ett annat. Viktigast från vår synpunkt är att striderna mellan Tyskland och Norge upphört. Men även det europeiska läget i stort har i grund förändrats under de senaste veckorna. Det är klart, att vi i vårt land icke kunna bortse från denna händelseutveckling. Såsom redan i korthet meddelats har regeringen i nuvarande läge ansett sig böra låta varor av olika slag transiteras med tillämpning av gällande bestämmelser om licensgivning o.s.v Vidare har regeringen tillmötesgått önskemålet att tysk militär, huvudsakligen permittierade soldater, i viss utsträckning skall få resa genom vårt land till hemlandet från Norge och eventuellt återvända dit. Såsom redan meddelats sker genomresan i särskilda vagnar utan vapen och över huvud under sådana former att några svårigheter eller olägenheter ej böra uppkomma. För vårt vidkommande förlitar jag mig på den disciplin vårt folk visat under dessa svåra tider. Det är uppenbart att denna resetrafik ej är av någon avgörande betydelse för vare sig läget i Norge eller det

8 juli 1940

stora krigets utveckling. Efter fientligheternas upphörande i Norge har det också helt naturligt framstått som en nödvändighet att i den mån det är möjligt återgå till normala förbindelser beträffande handel och samfärdsel. Det är för vårt broderfolk angeläget att åter kunna komma i kontakt med yttervärlden på de vägar, som i nuvarande avspärrningstider stå till buds. I dagarna har det också lyckats att åstadkomma provisoriska överenskommelser, som möjliggöra handelsutbytets återupptagande. Utöver vad nu sagts finner jag icke lämpligt att uttala mig i denna sak. Det behöver väl icke sägas, att regeringen nu som tidigare träffat sitt val efter noggrann prövning och med Sveriges väl för ögonen. Jag är förvissad om att vi skola finna förståelse och gillande hos det stora flertalet av vårt folk. Vi ta med jämnmod det ogillande, som är att motse från samma håll, där man tidigare givit oss råd, vilkas oklokheter nu är för alla uppenbar."

(DN)

Stortysklands
folkmängd.

Från Berlin meddelas 7/7: Stortyskland har nu en folkmängd på 97 milj. invånare, inklusive protektoratet Böhmen-Mähren, men utom det polska generalguvernementet, som icke räknas till tyska riket. Tyska statistiska riksbyrån har offentliggjort de första statistiska upplysningarna över Polens delning. Generalguvernementet, som består av provinserna Krakow,

8 juli 1940

Lublin, Radom och Warszawa^{2/} har endast ett invånarantal på 10 milj. människor mot republiken Polens 32 milj. 10 milj. människor, huvudsakligen polacker ha införlivats med Tyskland i de nya östtyska riksprovinserna, medan 12 milj, människor äro bosatta inom det område, som numera tillhör Ryssland. Vad arealen beträffar har mer än halva Polen kommit till Sovjetunionen. Av republiken Polens 390.000 kvkm. ha nämligen 201.000 förenats med Ryssland. Generalguvernementet omfattar endast 95.000 kvkm, under det att 94.000 införlivats med Tyskland. I det tyska området ligga 7 storstäder, nämligen Danzig, Bromberg, Litzmanstadt (f.d.Lodz), Posen, Königshütte, Kattowice och Sosonowice. (Sv.D. fr Berlin)

Möte Hitler-Ciano.

Italienska utrikesministern greve Ciano ankom 7/7 till Berlin för överläggningar med Hitler. (Sv.D. fr Berlin)

Frankrike frigir krigsfångar.

Den franska delegationen vid vapenstilleståndskommissionen i Wiesbaden har 7/7 meddelat, att alla tyska krigsfångar, som varit internerade i fångläger, förts till demarkationslinjen och överlämnats till de tyska trupperna. (TT fr DNB)

8 juli 1940

Bonnet om krigsutbrottet.

Vid ett möte med ledamöter av franska deputeradekammaren i Vichy 7/7 redogjorde Georges Bonnet för händelseförloppet och det diplomatiska meningsutbytet före krigsutbrottet. Bonnet, som då var utrikesminister, meddelade bl.a., att han 1/9 1939 i franska regeringens namn accepterat Italiens förslag om en konferens för att åstadkomma en uppgörelse i den tysk-polska konflikten. 2/9 då Polen redan var i krig med Tyskland, hade han outtröttligt fortsatt med sina ansträngningar att åvägabringa fred och gått med på förslaget om en konferens inom den närmaste tiden, men detta förslag strandade på de polska och brittiska regeringarnas krav att de av tyskarna redan ockuperade territorierna först skulle utrymmas.

(TT fr Havas)

de Gaulle dömd för uppvigling.

Från Toulouse meddelas 7/7: 17:de franska militärdistriktets krigsrätt har dömt den förutvarande generalen de Gaulle till 4 års fängelse och 100 francs böter för vägran att lyda order och för uppvigling av militärpersonal till olydnad.

(TT fr DNB)

Storbritanniens flygplansproduktion.

Ministern för flygplansproduktionen lord Beaverbrook meddelar, att man under juni 1940 nått upp till en rekordproduktion av flygplan. Det antal plan som byggts utgör mer än 2 gånger siffran för juni 1939. Även motortillverkningen har mer än fördubblats.

(TT fr Reuter)

8 juli 1940

Indien kräver
oberoende.

Från New Delhi meddelas 7/7: Indiska kongresspartiets exekutivkommitté har antagit en resolution, vari kräves en otvetydig förklaring från Storbritannien att Indien skall erhålla fullständigt oberoende. I resolutionen yrkas, att Storbritannien såsom ett första steg härtill skall upprätta en provisorisk nationalregering inom den centrala administrationen. Det heter, att ett dylikt steg skulle göra det möjligt för kongresspartiet att ge hela sitt stöd åt organiseringen av landets försvar. Kommittén har haft sammanträden de 5 senaste dagarna och har under 30 timmar diskuterat de förslag som vicekonungen framlade för Gandhi under sin konferens med honom i Simla för kort tid sedan.

(TT fr New Delhi)

Vapenexporten
till Kina.

I Tokyo meddelas 7/7: Generalguvernören i Indokina, general Catroux, har försäkrat de japanska inspektorerna, att varutransporterna till den del av Kina som lyder under Chiang Kai-shek skola inställas t.v. för en månad framåt. De japanska inspektorerna ha erhållit tillstånd till flyglandningar i Indokina för att kunna utöva sin verksamhet.

(TT fr Domei)

8 juli 1940

Japansk krigs-
översikt.

Med anledning av treårsdagen av Kinakrigets utbrott, har det japanska högkvarteret 7/7 publicerat en översikt, varav framgår, att det av japanerna ockuperade området i Kina uppgår till 1,6 milj. kvkm, vilket är betydligt mer än dubbelt så mycket som hela det japanska imperiets omfattning och ungefär 16% av Kinas areal. Under operationerna ha japanerna erövrat 1.400 pjäser tungt fält- och bergsartilleri, 1.860 mörsare, 360 luftvärnspjäser, 4.000 tunga och 12.000 lätta kulsprutor, 360.000 gevär, 900 stridsvagnar och pansarvagnar samt 30 krigsfartyg. Flyget har i luftstrider nedskjutit 396 kinesiska flygplan och förstört 168 på marken. Antalet fiender som stupat i Kina uppskattas till nära 1,6 milj. man, och hela antalet fientliga förluster i stupade, sårade och fångar till mer än 3 milj. På japansk sida ha 85.800 man fallit. 57 japanska flygplan ha förstörts eller skadats vid Kinafronten och 137 vid gränsen mellan Mandsju-kuo och Yttre Mongoliet.

(TT fr DNB)

Japan interve-
nerar ej i
Europa.

I ett radiotal 7/7 med anledning av 3-årsdagen av Kinakrigets utbrott förklarade japanske krigsministern Hata: "Japan håller fast vid sin non-interventionspolitik gentemot det europeiska kriget. Detta betyder emellertid icke passivitet."

(TT fr DNB)

9 juli 1940

Kung Haakon uppmanas abdikera.

Norska stortingspresidiet har bitt norska legationen i London att till H.M:st konung Haakon personligen överlämna följande framställning: "Sedan Oslo och omgivande distrikt 9/4 och följande dagar besatts av tyska trupper, och hr Vidkun Quisling under regeringens frånvaro ansett sig berättigad att bilda regering, framstod det för norrmän av alla yrken och samhällsklasser i det besatta området som nödvändigt att under ockupationen få upprättad en ordning, som skyddar befolkningen mot onödiga lidanden. Av denna anledning utnämndes administrationsrådet med de tyska ockupationsmyndigheternas godkännande 15/4 för att leda den civila förvaltningen i de besatta områdena. Det gjordes på förhand försök att komma i förbindelse med Eders Majestät för att få denna ordning godkänd. Då detta icke lyckades, ansåg sig Højesterett böra företaga utnämningen av rådet. Detta steg bidrog till att skapa ordnade förhållanden och har givit befolkningen den trygghet, som varit möjlig under rådande omständigheter. Sedan hela landet besatte av tyska trupper och konungen och regeringen lämnat landet, uppkom spørgsmålet om att ändra denna ordning. De medlemmar av stortingets presidium, som kunnat komma tillstädes, ha därför tillsammans med representanter för de fyra stora politiska partierna och Arbetarnas fackliga landsorganisation varit samlade i Oslo sedan 14/6 och haft rådplågningar, delvis tillsammans med administrationsrådet. På grundval av dessa råd-

9 juli 1946

plägingar mellan de ovannämnda representanterna träffades följande avtal med de tyska myndigheterna: 'Då konungen och hans regering befinna sig utanför Norge och därför äro förhindrade att utöva de funktioner, som enligt författningen åligga dem, anser stortingets presidium det som sin plikt mot landet och folket att utnämna ett riksråd. Stortinget inkallas därför för att giva sitt samtycke till detta steg och för att fatta närmare beslut om riksrådets fullmakt ifråga om landets förvaltning. Stortingets presidium framlägger för stortinget förslag att fatta ett sådant beslut: 1) Den fullmakt, som gavs regeringen Nygaardsvold vid sammanträde 9/4, är utan kraft. - 2) Regeringen Nygaardsvold kan icke längre godkännas som regering. - 3) Då konungen befinner sig utanför landets gränser, är han ur stånd att utöva sina författningsrättsliga funktioner. Anmärkning till punkt 3) Till denna punkt meddelar presidiet, att det i förståelse av situationen har framställt till konungen att avstå från sina författningensliga funktioner för sig och sitt hus. - 4) Riksrådet övertager tills vidare regeringens verksamhet och konungens författningensliga funktioner. Nyval till stortinget uppskjutas till efter fredsslutet, i det det ålägges riksrådet att anordna nyval så snart förhållandena det medge, men senast 3 månader efter fredsslutet. - 5) De stortingsmedlemmar, som för närvarande befinna sig i utlandet, inkallas icke under

9 juli 1940

återstoden av stortingets funktionstid och beredas icke tillfälle att deltaga i sammanträdena. - 6) Till nyvalen för riksrådet fullmakt att i enlighet med punkt 4 fatta alla beslut, som krävas för landets väl. 7) Norges konstitutionella statsform som kungarrike skall bli bestående även i framtiden.' Som synes är det en förutsättning för denna ordning, att konungen för sig och sitt hus avstår från sina författningensliga funktioner. Och av hänsyn till folkets välfärd och landets framtid rikta vi, så smärtsamt det än kännes i norska sinnen, en enträgen bön till Eders Majestät att efterkomma vår framställning härmed. I tillit till att Eders Majestät skall förstå vårt handlingsätt, bedja vi att få meddelande om Eders Majestäts beslut senast 12/7. Oslo 27/6 1940. Underdånigst. Magnus Nilssen. Gabriel Moseid. P. Thorvik. Neri Valen. Ivar Lykke. Av högergruppen tillförordnad medlem av presidiet." (Sv.D.fr Oslo)

Kung Haakons svar. Kung Haakon har 3/7 besvarat norska stortingspresidiets hemställan om hans abdikation med följande skrivelse: "Jag har mottagit hänvändelsen av 27/6 1940 från stortingets presidium och har i full insikt om mitt per-

9 juli 1940

sonliga ansvar och situationens allvar samvetsgrant övervägt det för vårt land så skickelsedigra beslut, som behandlas i presidiets skrivelse. Jag kom till Norge år 1905 efter kallelse från norska folket, och jag har under de gångna åren efter bästa förmåga sökt fylla de plikter, som därvid pålades mig. Mitt nya fädernesland blev mig oändligt dyrbart, och jag knöts till norska folket med innerliga band. Mitt valspråk 'Allt för Norge' har alltid varit och är för framtiden bestämmande för mina handlingar, och om jag bleve övertygad om att jag i denna stund skulle tjäna mitt folk bäst genom att avstå från mitt kungliga värv eller om jag kunde ha säkerhet för att det bakom stortingets presidium i denna sak stode en majoritet av norska folket, skulle jag - huru djupt det än skulle smärta mig att skiljas från Norge - följa den framställning som presidiet riktat till mig. Jag ser av presidiets skrivelse, att det förslag som presidiet ämnat framlägga för stortinget kommit till genom ett avtal med de tyska ockupationsmyndigheterna i Norge. Det är sålunda icke uttryck för ett fritt norskt beslut, utan resultatet av en tvångsmakt, utövad genom främmande militär ockupation. Det framgår vidare av skrivelsen, att de stortingsmän, som undandragit sig denna tvångsmakt genom att taga sin bostad utanför Norges gränser, icke skola få tillträde till de sammanträden, som skola träffa avgörandet om nämnda förslag. Stortinget

9 juli 1940

år 1814 hade en helt motsatt princip, i det att det vägrade godkänna mandatet för de stortingsmän, som kommo från distrikt besatta av främmande krigsmakt. Det byggde på det logiska betraktelsesättet, att en dylik ockupation måste binda stortingsmännens beslutandefrihet. Nu skola de representanter - däribland även stortingets president - som för framtiden ha sin beslutandefrihet, uteslutas från stortinget, medan de som leva under trycket av främmande makt skola vara ensamma om att avgöra landets öde. Jag skulle svika mina konstitutionella plikter genom att godtaga beslut, som kunna fattas av ett storting sammankallat under dylika förhållanden. Det heter i presidiets punkt 3: 'Då konungen befinner sig utanför landets gränser, är han ur stånd att utöva sina författningsrättsliga funktioner.' Norges grundlags paragraf 11 fastslår uttryckligen, att konungen intill 6 månader kan vara utanför landet utan stortingets samtycke, och med sådant samtycke ännu längre. Är konungen utomlands i fält tyder bestämmelsen i grundlagens paragraf 41 på att något särskilt samtycke över huvud taget icke erfordras. Vid stortingets sammanträde på Elverum 9/4 1940 uttalade presidenten med stortingets enstämiga anslutning, att konungen och regeringen, om det skulle bli nödvändigt av hänsyn till en fri och oavhängig styrelse, skulle kunna taga sin

9 juli 1940

vistelseort utanför landet, utan att härvid något antydde om tidsbegrän-
ning. Det finnes sålunda ingen konstitutionell grund för påståendet, att
jag icke kan utöva det värv som grundlagen ålägger mig. Den nuvarande
norska regeringen under ledning av statsminister Nygaardsvold utnämndes
19/3 1935; denna regerings sammansättning har senare undergått en del
ändringar, senast genom utnämning av statsråd tillhörande andra politiska
partier än det som regeringen ursprungligen utgick från. Därigenom har
skapats en nationell regering, som har haft stortingets enhälliga förtro-
ende, uttryckligen tillkännagivet genom beslutet vid dess sammanträde
9/4 1940. Till följd av norsk konstitutionell praxis har stortinget full
rätt att återkalla ett givet förtroendevotum, men detta skall i så fall
göras av ett storting, som handlar under full konstitutionell frihet och
som icke godtyckligt berövats ett antal av sina medlemmar. Intet av dessa
villkor uppfylles av den församling, som presidiet nu skall inkalla.
I avtalet mellan presidiet och de tyska ockupationsmyndigheterna har sagts,
att icke heller norska regeringen kan utföra sina författningssenliga funk-
tioner, emedan den befinner sig utanför Norge. Jag och regeringen hysa
ingen högre önskan än att vi kunde få utöva vår verksamhet inom landet;
det är endast främmande makt, som tvungit regeringen tillsammans med mig
att temporärt lämna landet. Vi ha gjort detta i överensstämmelse med

9 juli 1940

stortingets beslut för att såvitt möjligt bevara en fri och oavhängig norsk styrelse. Kunde det skapas sådana förhållanden i Norge, att jag och regeringen kunde vända tillbaka till landet för att där fortsätta vår gärning i full frihet, skulle detta ögonblickligen ske. Den självklara förutsättningen härför måste vara, att all främmande krigsmakt lämnar landet. Den ordning med de tyska ockupationsmyndigheterna, som presidiet träffat avtal om, förutsätter emellertid att den tyska ockupationen för framtiden skall upprätthållas, och under dessa omständigheter ser jag ingen möjlighet för att en fri norsk riksstyrelse kan bestå inom Norges gränser. Då det i presidiets förslag säges, att nyval till stortinget först kunna hållas 'efter fredsslutet', förutsättes alltså, att Norge icke kommer att få fred förrän kriget mellan stormakterna förts till slut. Härin har presidiet otvivelaktigt rätt, men därmed är det också klart att den föreslagna ordningen icke förhjälpes det norska folket till den fred, som det så starkt längtar efter. Avtalet med de tyska ockupationsmyndigheterna tjänar icke heller till att främja flera av de ekonomiska intressen, som äro så viktiga för folkets välfärd. Jag erinrar om att de tyska kraven till norska regeringen vid anfallet på landet natten till 9/4 bl.a. gingo ut på en fullständig ekonomisk avspärrning av Norge i förhållande till alla västliga länder i och utanför Europa. Och viktiga ekonomiska intressen skulle under

9 juli 1940

en ny regering, sådan som planlagts genom utnämning av ett 'riksråd', komma att lida ännu mera skada än nu, i det den icke kommer att kunna övertaga de livsviktiga intressen i utlandet, som den nuvarande regeringen nu tillvaratager. Jag vill vidare framhålla en sida av det föreliggande spörsmålet, som icke berörts i presidiets skrivelse men som skarpt belyser den ordning det här gäller. Jag syftar på omfattningen av den myndighet, som det planlagda riksrådet skulle få. Jag vill icke komma närmare in på det faktum som är uppenbart för alla, att riksrådet i praktiken blir nödsakat att följa tyska direktiv så länge den tyska ockupationen av Norge består; men jag vill understryka det som framgår av det beslut, som i dessa dagar kungjorts från tyska regeringen i Berlin, om att inga främmande stater få ha diplomatisk representation i Oslo, och att Norges utrikespolitik skall ledas av utrikesdepartementet i Berlin. Därmed har det tydligt sagts, att det nya riksrådet i Oslo icke representerar ett självständigt rike, utan endast ett lydrike under Tyskland. En abdikation från min sida skulle alltså icke en gång formellt vara till fördel för en självständig riksstyrelse i Norge; riksrådet skulle icke få alla de författningsmässiga funktioner som tillkomma konungen. Jag kan icke se, att stortingets presidium har någon som helst författningsmässig grundval för att göra om de lagliga stortingensbeslut, som hittills fattats. Det är tvärtom helt uppenbart, att hela den föreelagda ordningen är författningstridig. Det är mig icke möj-

343:9

9 juli 1940

ligt att inse, att jag skulle handla i fosterlandets intrasse genom att böja mig för den framställning som presidiet riktat till mig, varigenom jag skulle godtaga en ordning som strider mot Norges grundlag och som man med makt söker påtvinga norska folket. Jag skulle därigenom vika från den princip, som genom hela min regeringstid varit ledtråden för mina handlingar, nämligen att strängt hålla mig inom ramen av författningen. Norska folkets frihet och självständighet är för mig grundlagens första bud, och jag anser mig följa detta bud och tillvarataga norska folkets intressen bäst genom att hålla fast vid den ställning och den uppgift, som ett fritt folk gav mig år 1905. sija. Haäkon." (Sv.D. fr Oslo)

Dansk rege-
ringsombild-
ning.

Danske konungen har 8/7 beviljat avsked åt utrikesminister P.R. Munch, inrikesminister B. Dahlggaard, socialminister Ludvig Christensen, kyrkominister J.T.G. Hansen, försvarsminister Alsing Andersen, justitieminister Unneck Larsen samt ministrarna utan portfölj dr Krag, Hauch och Hasle. Samtidigt har konungen utnämnt hittillsvarande ministern för handel, industri och sjöfart J. Kjaerboel till minister för arbets- och socialministeriet, vilket träder i stället för hittillsvarande socialministeriet.

(forts.)

9 juli 1940

Vidare har minister Sören Brorsen utnämnts till försvarsminister, minister Fibiger till kyrkominister, minister Christmas Möller till minister för handel, industri och sjöfart, f. utrikesminister Erik Scavenius till utrikesminister, folketingsman Knud Kristensen till inrikesminister, ingenjör Gunnar Larsen till minister för offentliga arbeten och statsadvokaten för Köpenhamn Harald Petersen till justitieminister. Förutom dessa 8 ministrar utgöres den rekonstruerade regeringen av statsminister Stauning, finansminister Buhl, lantbruksminister Bording och undervisningsminister Jørgensen, vilka innehade samma poster i den nu avgångna regeringen.

(TT fr Köpenhamn)

Danmarks utrikespolitik. - Danmarks utrikesminister Erik Scavenius har efter det första sammanträdet 8/7 med den nya regeringen gjort följande uttalande, vari de övriga regeringsmedlemmarna beslutat instämma: "Vid övertagandet av utrikesministerposten har det synts mig naturligt att göra några anmärkningar, rörande Danmarks utrikespolitik. Jag önskar härvid dra en parallell mellan förhållandena under världskriget och nu. Det har varit den lille^{en} statens uppgift att föra en politik som hållit landet utanför de stora staternas strider. Uppgiften bör närmare förstås så, att Danmark under inga omständigheter får råka i strid med sin store granne i söder. Denna politik har

9 juli 1940

funnit Tysklands förståelse och stöd både under världskriget och det nu pågående kriget med den skillnad som följer av de ändrade möjligheterna ifråga om krigföringen. Om denna skillnad iakttas, kan man jämföra händelserna i augusti 1914 och i april i år. I båda fallen var det den tyska politikens mål att hålla Danmark utanför krigshändelserna, emedan landet genom sitt läge täcker Östersjöfronten i förhållande till England. Till följd av de ändrade förhållandena ifråga om krigföringen måste uppgiften denna gång tillfalla de tyska lant- och luftstridskrafterna, medan den under världskriget löstes av den tyska flottan. Det bör anmärkas, att den omständigheten att tyska stridskrafter finnas i landet hur friktionsfritt denna närvaro än lyckligtvis gestaltar sig, helt naturligt gjort förståelsen svårare för det danska folket. Under världskriget uteslöt den tyska flottans existens, att England kunde försöka forcera inloppet till Östersjön och skaffa Tyskland en tredje stridsfront. Häri genom bevarades Danmarks neutralitet, och detta kommer att ihågkommas med tacksamhet av Danmark. Under den avslutade folkförbundsperioden vidhölls den danska politikens riktlinjer. Danmark vägrade att delta i förbundets mot Tyskland riktade politik. Genom de stora tyska segrarna, som slagit

313:12

9 juli 1940

världen med förvåning och beundran, har en ny tid upprunnit i Europa, som kommer att medföra en ny ordning i politiskt och ekonomiskt avseende under Tysklands ledning. Det kommer att vara Danmarks uppgift, att härunder finna sin plats i ett nödvändigt och ömsesidigt aktivt samarbete med Stortyskland. Det danska folket litar på, att det under den nya europeiska ordningen skall kunna bevara sin självständighet och hoppas finna förståelse för sin egenart och sin traditionella fredliga politiska och sociala utveckling."
(TT fr Ritzaus Bureau)

Ingen tvångs-
kollektivise-
ring i Lettland.

Den nye lettiska jordbruksministern Wangä riktade 8/7 i ett radiotal en uppmaning till landsbefolkningen att icke sätta tro till rykten om en förestående tvångskollektivisering i Lettland samt konfiskeringar. Principiellt skall böndernas egendom, inventarier och kreatur icke utsättas för något intrång. Lettlands jordbruksproduktion måste under alla omständigheter upprätthållas och utvidgas. Med Sovjetunionen ha fördrag avslutats, vilka sörja för att priserna hållas på önskad nivå.

(TT fr DNB)

313:13

9 juli 1940

Storbritanniens
försvarstrupper.

I London meddelas 8/7, att de 9 divisioner som fördes hem från Dunkerque nu äro reorganiserade och fulltaliga. De stå nu till förfogande för slaget om Storbritannien. De egentliga hemmadivisionerna äro också fulltaliga och klara för tjänstgöring. Den frivilliga försvarstjänstgöringen har nu över 1 milj. medlemmar. Vid de brittiska truppernas sida finnas soldater från Australien, Kanada och Nya Zeeland, en betydande kontingent fransmän under general de Gaulles befäl, vidare en stor styrka polacker samt talrika tjecker, holländare och norrmän. Den civila försvarstjänsten räknar 1,5 milj. män och kvinnor, som äro klara för tjänstgöring och antingen arbeta hela dagen eller blott några timmar dagligen.
(TT fr Reuter)

Arbetslösheten
i England.

I London meddelas, att antalet arbetslösa i Storbritannien från 20/5 till 17/6 minskats med 113.987. Totalantalet utgör 766.835 arbetslösa - den lägsta siffran som förekommit sedan den första officiella räkningen 1920.
(TT fr Reuter)

313:14

9 juli 1940

Eires neutralitet.

President de Valera förklarade i en intervju 8/7 i Dublin, att Eire, vad som än händer, är beslutet att bevara sin neutralitet. Om landet blir föremål för invasion, kommer det att bjuda motstånd, oberoende av vilken nation det är som företar invasionen, om det är Tyskland som söker ett språngbräde för anfall mot Storbritannien eller England som söker omintetgöra ett sådant anfall genom att först ockupera Irland. Den enda ändring, som är påtänkt i förslaget om en irländsk union är, att Nordirlands parlament placeras under ett hela Irlands parlament. Försvarsåtgärder skulle då kunna utarbetas på effektivt sätt. Sådana åtgärder borde grundas på sträng neutralitet.
(TT fr Reuter)

Rumänska regeringen.

Officiellt meddelas 8/7 i Bukarest, att förre Järngardesledaren Horia Sima avgått ur rumänska regeringen, där han beklädde en post som understatssekreterare. Till hans efterträdare har utsetts en annan medlem av Järngardet.
(TT fr DNB)

Kinesisk krigsöversikt.

Chungkingregeringens krigsminister har givit en översikt över det japansk-kinesiska kriget de 3 senaste åren. Han beräknade, att japanerna förlorat 1.600.000 man i döda och sårade. Intill maj 1940 hade kineserna tagit 760 fältkanoner, 3.300 kulsprutor och 69.000 gevär. Vid krigets början

31.3:15

9 juli 1940

hade Kina 2 milj. man i vapen. Nu har antalet stigit till 5 milj., varjämte ytterligare flera milj. hålla på att utbildas. Fronten, som sträcker sig från mongoliska öknerna i norr till havet i sydost, är för lång för japanernas styrkor, varför deras framryckning hejdats på alla fronter. Krigsministern tillade, att 83% av alla vapenföra japaner redan äro inkallade. Japanerna ha nu 35 divisioner i Kina. (TT fr Reuter)

Tal av Konoye.

Den japanske statsmannen furst Konoye höll 7/7 ett tal, vari han bl.a. förklarade, att en ny politisk organisation måste förena statens alla krafter, varvid relationerna mellan regeringen och armén äro de viktigaste. Han uppställde följande mål: 1) ett slutet nationellt system, 2) ett parlamentariskt system i överensstämmelse med en ny politisk struktur, varvid Konoye uttryckligen betonade, att parlamentet skulle få större betydelse, 3) utjämning mellan regeringen och armén, 4) enhetlig samverkan mellan alla regeringsorgan. Till slut betonade Konoye, att en eventuell reorganisation måste hålla sig inom författningsens ram.

(TT fr DNB)

313:16

9 juli 1940

Australiens
krigsansträng-
ningar.

Australiske premiärministern Menzies förklarade i ett radiotal 8/7, att Australien sysselsätter sex gånger så många arbetare inom rustningsindustrin som under den intensivaste upprustningen under förra kriget. Under de tio krigsmånaderna har i Australien rekryterats 25.000 man mer än under samma period 1914 för tjänstgöring på andra sidan haven.

(TT fr Reuter)

x